

חוקת התשלומים למשפחות חיילים בשירות חובה
(תיקון), תשל"ז-1977

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אני פותחת את הישיבה.

אנחנו נמשיך בדיון שלנו בנושא:
חוקת התשלומים למשפחות חיילים בשירות חובה (תיקון), תשל"ז-1977.
הגענו לסעיף 4.

י. אליאסוף:

אני רוצה לחזור לענין השכר הממוצע.
בסעיף 1, בהגדרה של השכר הממוצע,
דברנו על הצמדת ההגדרה להגדרה של הביטוח הלאומי. לפי התיקון שנתקבל
לפני שבוע הממוצע החודשי יהיה לפי שלושת החדשים האחרונים.

מר גרינברג:

ההצעה שלנו היא: לפי התיקון
האחרון שיהיה בביטוח הלאומי.

י. אליאסוף:

אם כך בהגדרת סעיף 1 במקום:
"ל-6 חדשים האחרונים" יהיה כתוב:
"ל-3 חדשים האחרונים". זה תיקון מקביל לתיקון בביטוח הלאומי. פעם
אחת בשנה מעדכנים את הממוצע לפי שלושה חדשים אחרונים.

מר גרינברג:

הגדרת השכר הממוצע תהיה:
"הממוצע החודשי לשכר הממוצע יהיה

ל-3 החדשים האחרונים".

היו"ר ש. ארבלי:

נכון, זה התיקון שהכנסנו בחוק.

מר גרינברג:

בהגדרה "הכנסה נזקפת" אמרנו:
" (1) מלוא הכנסה שאינה הכנסה
מעבודה; (2) 70% מהכנסה מעבודה לאחר שנוכו ממלוא ההכנסה מעבודה שתי
נקודות קצבה." אם ההכנסה היא 1,000 לירות, מורידים שתי נקודות
קצבה. אם נקודת קיצבה זה 150 ל"י, שתי נקודות זה 300 לירות.
מורידים מן ה-1,000 לירות, 300 לירות, זה 700 לירות. מחוץ 700 לירות
לוקחים 70% בלבד, זה 490 לירות. אם אדם הזכאי לתשלום לפי החוקה הזאת
מרוויח 1,000 לירות, לצורך השלמה רואים אותו כאילו הוא מרוויח
490 לירות בלבד. עכשו מתברר, אותם אנשים שנהנים מכך, הם סמוכים
על שולחנו של משרד הסעד. גם משרד הסעד נותן תמריץ בשביל עבודה.
על מנת למנוע תמריץ כפול, אנחנו רוצים בסעיף האופרטיבי לומר דבר
בנוסח שלהלן ואני מציע מקם את זה בסעיף 28א' רבתי: "בן משפחה של
חייל שיש לו הכנסה מעבודה והוא מקבל גם סעד ממשרד הסעד, לא ינתן
לו תמריץ בשל הכנסה מעבודה אלא פעם אחת וזה לפי השיטה הנהוגה במשרד
הסעד או לפי השיטה הנהוגה בחוקה זאת, הכל לפי השיטה הרצויה יותר
לבן המשפחה". אם שיטת החישוב בשני המשרדים תהיה שונה, אנחנו אומרים:
"השיטה הרצויה יותר לבן המשפחה".

צ. שניידר:

אנחנו הולכים לפי השיטה של
משרד הסעד, אבל אצלם התקרות
יותר נמוכות ואז יוצא שעשויים להשלים למשפחה כזאת. אבל לא יכול להיות
שנחשב פעמיים את העבודה כאשר אנחנו משלימים לתמיכה של משרד הסעד.

י. אליאסוף:

במונח הכנסה לצורך החוקה הזאת כוללים את התשלומים של משרד הסעד. התשלומים לפי החוקה בטוח באים להשלים את מה שעושה משרד הסעד. ניקח לדוגמא: בן אשה של חייל שמקבל 1,000 לירות ממשרד הסעד. היא מקבלת לפי שיטת התמריץ כפי שאתם מזכירים 500 לירות. היא באה אח"כ לצבא ומבקשת לקבל את מה שמגיע לה לפי החוקה של הצבא. 500 לירות אלה נכללות במונח הכנסה.

מר גרינברג:

אבל יש לבן משפחה זה עוד מקור הכנסה והוא מעבודה. השאלה היא

כיצד נחשב את ההכנסה מהעבודה.

צ. שניידר:

סעיף זה מוכרח להיות, אחרת נעשה "עוות" וננכה לא שתי נקודות קצבה אלא 4 נקודות קצבה ו-60% שזה בוודאי אבסורד.

היו"ר ש. ארבלי:

העקרון ברור ומתקבל.

י. אליאסוף:

התשלום של משרד הסעד, האם הוא נחשב כהכנסה עליה חייבים במס?

צ. שניידר:

כל התמיכות של משרד הסעד הן מתחת לסף המס.

י. אליאסוף:

האם מישהו מקבל סעד בנוסף לעבודה?

צ. שניידר:

בוודאי.

היו"ר ש. ארבלי:

אם הוא עובד והוא זכאי לפי הקריטריונים להשלמה, הוא מקבל.

צ. שניידר:

המפתח של משרד הסעד זה הרכב המשפחה. אם זה מתחת למינימום,

משרד הסעד משלים.

י. אליאסוף:

משרד הסעד לא מחשב בתשלומים שמקבלים מהצבא?

צ. שניידר:

כיום הוא מתחשב, בעתיד לא, כי סכמנו שלא נותנים תמריץ

בפעם שניה.

היו"ר ש. ארבלי:

הגענו לסעיף 4.

י. אליאסוף:

אזכיר את הסעיף. האם אשה אם לילד זכאית לקבל ביהל מקרה את התשלום מהצבא, או צריך לקחת בחשבון את ההכנסות שלה מעבודה.

היו"ר ש. ארבלי:

אמרנו שצריך לתת לה את התשלום המגיע לה מהצבא.

צ. שניידר:

אני רוצה להוסיף נקודה שתיכנס לחוק ב-1 לאפריל. משרד הקליטה

החליט לתת מענקים ולא הלוואות למשפחות עולים חדשים שהבעל משרת בצבא אם צה"ל נוחן תמיכה. לאשת חייל פלוס ילדים הוא יתן תוספת מענק של 30% מהשכר הממוצע במשק,

צ. שניידר:

ולאשת חייל ללא ילדים, מענק של 25%. אנחנו אומרים: אם צה"ל יתן תמיכה מלאה והיא עובדת, זה הרבה. האוכלוסיה שעליה מדברים היא בערך 95% עולים חדשים אם לא יותר. ישנה אוכלוסיה של העתודה האקדמאית שחזרו לצבא ובינתיים נישאו ויש להם ילדים. האשה גמרה ללמוד והיא עובדת ומרוויחה. אנחנו נותנים להם תשלומים מלאים בלי לבדוק את הכנסת האשה. אני חושבת שזה לא צריך להיות כך.

היו"ר ש. ארבלי: אני מציעה לא לקשור את מה שנוחן משרד הקליטה לכאן.

מר גרינברג: אני חושב שלא הבנת את ההצעה של גב' שניידר. ההצעה שלה היא לטוית המשפחות והיא אומרת, שמענק של משרד הקליטה לא ילקח בחשבון כהכנסה.

היו"ר ש. ארבלי: אני לא מדברת על מענקים. היא רוצה לקחת בחשבון את ההכנסה של אשה עובדת.

צ. שניידר: ללא המענק הזה.

היו"ר ש. ארבלי: נתעלם מהמענק הזה.

מר גרינברג: הענין שהעלתה הגב' שניידר, אין לו קשר עם ענין ההכנסה של האשה.

היו"ר ש. ארבלי: פה לא מדברים על מענק. אני לא בודקת מה משרד הקליטה נותן. אם יבוא משרד הקליטה לכאן ויעלה את הנושא, נבדוק אותו. אנחנו מדברים על אשת חייל שבעלה משרת בצבא שירות סדיר ויש לה ילד, האם צריך לקחת בחשבון את הכנסתה מעבודה או לא? אני חושבת שלא צריך לקחת בחשבון את הכנסתה מעבודה.

א. נויברך: המשמעות של מה שאת אומרת היא שאנחנו צריכים להפוך את שירות החובה לשירות בתשלום מלא.

היו"ר ש. ארבלי: כמה זה תשלום מלא?

א. נויברך: כאלפיים לירות. אנחנו לא יכולים להתעלם מכך שהתשלומים באים כעזרה למשפחה הזקוקה לכך. כאשר אדם משרת בצבא הוא לא מקבל עבור זה תשלום.

היו"ר ש. ארבלי: זה לא ענין של קיום בלבד. אם ניקח לדוגמא משפחה עם ילד שהבעל משרת בצבא. משפחה כזאת הקימה בית ונכנסה לחובות. היא צריכה להחזיר חובות שהתחייבה ולכלכל ילד, אי-אפשר להתעלם מזה. ללכת לבדוק כמה היא מרוויחה, לא קשור לענין, זה לא תשלום מעד. התשלום שאנחנו דברנו עליו כל הזמן היה כחוספת להורים של נתמך. פה צריך לקיים אשה וילדים, אי-אפשר להתעלם מכל הבעיות האלה ובמיוחד שזה עולה חדש. אני לא מדברת עכשו על מענקים, נציגי משרד הקליטה אינם כאן. אנחנו מדברים על חוקת התשלומים, אני חושבת שזאת זכות.

אנחנו צריכים לראות את
התמונה הכוללת.

א. נויבך:

שמשרד הקליטה לא יתן מענקים,
או שיחן פחות.

היו"ר ש. ארבלי:

יאמרו שאנחנו לא מעודדים
קליטת עליה.

א. נויבך:

כאשר הבעל בבית המצב שונה,
יש שניים שמטפלים בילד. כאשר
הבעל לא בבית יש לה יותר הוצאות להחזקת הילד. אני לא מבינה מדוע צריך
ליצור הרגשת מרירות ותסכול אצל אותן משפחות נשהבעל צריך למלא את
חובתו. תנו לו אפשרות למלא את חובתו בהרגשת שמחה. את החסכון והקימוצים
תעשו במקום אחר.

היו"ר ש. ארבלי:

אני לא מקבלת את סעיף 4 כפי
שהוא מנוסח. אנחנו סבורים שאשה עם ילד צריכה לקבל מה שמגיע לה בצורה
מכובדת מהצבא.

בלי שים לב לכך אם יש לה
הכנסה מעבודה או לא מעבודה?

מר גרינברג:

ההכנסה יכולה להיות גם לא מעבודה.

אשה צעירה כזאת, כבר יש לה
הכנסה שלא מעבודה! בכל
התקציב של 3 מיליארד לירות שיש למשרד הבטחון, לא פה המקום לחסכונות.

היו"ר ש. ארבלי:

זאת חלוקה רציונאלית של כל
התקציב.

מר גרינברג:

אם אשה כזאת לא תעבוד, היא
תהיה אומללה. אני רוצה
לראות את הגבורה הזאת, אשה עם ילד שמקבלת 1,500 לירות.

מ. גז:

אני רוצה תמריץ לעבודה ולא
להיפך.

היו"ר ש. ארבלי:

אנחנו יוצאים מנקודת ראות
ששני בני הזוג צריכים לתרום
לקיום המשפחה ולא הבעל בלבד. יש נשים שמרוויחות מעל לשכר הממוצע במשק.
ניקה לדוגמא אשתו של חייל שהיא רופאת שיניים ומרוויחה אלפים רבים של
לירות לחודש, אז המדינה צריכה לתת תמיכה נוספת על חשבון אחרים שלא
זוכים בתמיכה הסוציאלית הזאת? מה הצדק הסוציאלי הזה?

מר גרינברג:

היא צריכה לפרנס את בעלה בצבא.

היו"ר ש. ארבלי:

הבעל מקבל את כל צרכיו מהצבא.

מר גרינברג:

אבל הוא צריך לקיים את ילדיו.

היו"ר ש. ארבלי:

אין הגיון סוציאלי בכך שניתן
לכל אשה בארץ שיש לה הכנסה מעבודה

מר גרינברג:

ומרכוש את התשלום המלא.

היו"ר ש. ארבלי:

מספיק שאנחנו שומעים את הטענות
לכאשר הבעל בצבא, האשה נשארת לבדה
והיא צריכה למלא את החסר בבית. עכשו אני צריכה לומר לה מפני שאת
עובדת את חייבת להחזיק את המשפחה והילד כאשר בעלך משרת את המדינה!?!
כאשר אדם היה משרת במילואים לפני כמה שנים הוא היה מקבל תשלום חלקי.
עכשו הגיעו למסקנה שהוא צריך לקבל תשלום מלא. מדוע עשו את זה!?!
אם לגבי שירות במילואים משלמים את הכל, על אחת כמה וכמה כאשר אדם
משרת תקופה ממושכת והוא צריך לפרנס את המשפחה.

מר גרינברג:

אולי נחפשר על גובה התמיכה.

היו"ר ש. ארבלי:

אנחנו מדברים על עקרון. אנחנו
לא מדברים על פשרה.

א. נויברך:

אני מציע שאת העניין הזה נחזיר
לשרים.

מר גרינברג:

כמה חיילים שהם אבות לילדים יש?

צ. שניידר:

באלפיים.

מר גרינברג:

כמה מהן נשים עובדות?

צ. שניידר:

לא בדקנו, איני יודעת.

היו"ר ש. ארבלי:

הנוסח הקודם של סעיף 4 נשאר.
נחקדם הלאה.

י. אליאסוף:

צריך למחוק את הסיפא של סעיף 4.
צריך לכתוב: "זכאית לתשלום

המלא" וכל הסיפא נמחקת.

ת. קן:

(קוראת סעיף 4).

היו"ר ש. ארבלי:

מה השינויים שאתם מכניסים לעומת
המצב הקיים?

מר גרינברג:

אני מציע לקרוא בעמ' 13 את
דברי ההסבר.
(קורא את דברי ההסבר לסעיף 4).

ת. קן:

עיקר השינוי נובע מכך שאנחנו
עוברים משיטה של יחסיות לשיטה של
השלמה אריתמטית בהנחה שזה יעשה צדק לכל המשפחות.

א. נויברך:

האם דמי אבטלה לצורך העניין
נחשבים כהכנסה?

מר גרינברג:

כן.

היו"ר ש. ארבלי:

מהו החשלוש המלא לגבי הורים?

ת. קן:

90% מ-50% של השכר הממוצע במשק.
לגבי הורה בודד זה 80%.

- י.ז. אמיר:
ואם הוא משתכר רק 60% מהשכר הממוצע במשק?
- ח. קן:
הוא מקבל השלמה.
- צ. שניידר:
נחתנים נקודות זיכוי במידה והוא משתכר.
- י.ז. אמיר:
נניח שהיום 50% מהשכר הממוצע במשק זה 1,600 לירות. 90% מזה זה 1,400 לירות והוא משתכר 1,500 לירות.
- ח. קן:
על עבודה בוחנים עידוד ע"י שמנכים שתי נקודות קיצבה. מפחיתים 30% ולאחר מכן מה שנשאר מתשבים לו כהכנסה.
- מר גרינברג:
על הכנסה של 1,500 לירות רואים כאילו הרויח 1,000 לירות ואח"כ נוחנים לו השלמה.
- י.ז. אמיר:
צריך להזכיר במפורש שהשכרות צריכה להיות לפחות 80% או 90% מהשכר הממוצע במשק ומזה להשלים.
- ח. קן:
אנחנו בוחנים כל אחד לגופו של ענין.
- י.ז. אמיר:
אבל השיטה היא שיטה לא טובה.
- היו"ר ש. ארבלי:
העקרון שקבלו אותו לגבי תמיכה בהורים הוא תשלום מלא שהוא 50% מהשכר הממוצע במשק. את המכסימום נוחנים להורים נטולי הכנסה.
- י.ז. אמיר:
הורים כאלה מקבלים תמיכה ממשרד הסעד והם לוקחים את זה בחשבון.
- ח. קן:
ההצעה שלך היא להעלות את כל הבסיס של חוקת החלומים?
- י.ז. אמיר:
בהחלט.
- היו"ר ש. ארבלי:
אני לא הייתי מציעה 80%. אני מציעה 60% במקום 50%.
- י.ז. אמיר:
אם אין ברירה, אני מקבל את ההצעה של 60%.
- א. נויברג:
אי-אפשר דרך סעיף זה לטפל בשכבות חלשות, זה לא תפקידו של צה"ל. להטיל עליו יותר מזה, זה לא הוגן. יכול להיות שצריך לפנות אל הביטוח הלאומי ולפתור את הבעיה דרכו.
- היו"ר ש. ארבלי:
השלמת הכנסה לא שייכת לביטוח הלאומי.

א. נויבך:

בוודאי שהיא לא שייכת לצה"ל.
מספיק שיש נטל של תגמולים
למשפחות שכולות, הוא לא יכול לקחת על עצמו את הנטל של שכבות חלשות.
אם חושבים שזאת בעיה, יש ביטוח לאומי, יש תקציבים אחרים, אבל לא
דרך משרד הבטחון.

מר גרינברג:

האידיאולוגיה המונחת ביסודה
של החוקה הזאת לגבי הורים
היא שהמדינה באה במקום הבן המגוייס. ניקח לדוגמא בחור בן 18, כמה
הוא יכול להרוויח לו הוא היה עובד? הוא היה מרוויח אלפיים עד
שלושת אלפים לירות. לא את הכל הוא היה נותן להוריו. הוא היה נותן
חלק, הוא לא היה נותן יותר מ-1,700 לירות לחודש. לכן הצבא בא
במקומו של החייל המגוייס. אין כל יסוד להפוך את הצבא כמי שחייב
בפרנסת ההורים.

היו"ר ש. ארבלי:

תרשמו לפניכם את ההמלצה
של הוועדה שהבסיס אשר קבעתם

יעמוד על 60% במקום 50%.

א. נויבך:

בסיס של 50% תואם עם משרד
הסעד.

צ. שניידר:

במשרד הסעד זה פחות.

היו"ר ש. ארבלי:

אני מציעה שתרשמו את ההמלצה
לתיקון הבא, שהבסיס יהיה

60% מהשכר הממוצע במשק.

י. ז' . אמיר:

אני מציע להעמיד את זה
להצבעה. זה עקרון בשבילי. לא

יכול להיות שדווקא לשכבה הנזקקת לא נותנים.

ג. שני:

הרבה מעבר לענין מה צריך
לעשות משרד הבטחון, זה צריך

להיות במסגרת של מדיניות כוללת.

י. ז' . אמיר:

אם יש משרד שאין לו בעיה
לקבל תקציבים, זה משרד

הבטחון ודרך משרד הבטחון צריך לטפל בשכבה הזאת.

מ. דרובלס:

אני מציע להשאיר את זה 50%.
יחד עם זאת נקבל המלצה

שמשרד הבטחון יעביר את ההצעה שהועלתה בוועדה, לשנות את הבסיס מ-50%
ל-60%, אל הגורמים הנוגעים בדבר ויראו כיצד אפשר להענות לבקשה.
ועדת העבודה בקשר לאותם 10%.

היו"ר ש. ארבלי:

בחישוב של שיטת החמריץ כללחתם
את השינוי?

ח. קן:

בוודאי. אנחנו, בכל הנושא של
חשלוט למשפחה, משמשים גורם

משלים לגורמים אחרים שקיימים במשק. מעולם לא חשבנו להיות גורם עיקרי.
לכן העלאת הבסיס של החוקה שלנו לא יכולה להיות דרכנו אלא דרך הגורם
העיקרי כאשר אנחנו הגורם המשלים.

י. ז'. אמיר:
אני נחקל היום באזור הנגב
במקרים שבמשפחה אחת שניים ושלושה
בנים נמצאים בצבא ואף אחד לא נותן עזרה.

היו"ר ש. ארבל:
האם יש שלושה בנים בצבא?

ת. קן:
בתקופה האחרונה קבלנו פניה של
משפחה עם שלושה ילדים שבקשה תשלום
משפחתי למרות שההכנסות שלה היו גבוהות. איך הרבה מקרים כאלה.

י. ז'. אמיר:
אצלי היו לפחות 13 מקרים כאלה.

ת. קן:
לגבי מקרים כאלה, ביוזמתנו אנחנו
מעבירים לוועדה מיוחדת שקיימת
בהתאם לחוקה.

י. ז'. אמיר:
רק אם חייל פונה.

ת. קן:
בוודאי. אני חושבת שנאמר בכל
תחיקה סוציאלית שיוזמת הפניה היא
של החייל עצמו.

י. ז'. אמיר:
בביטוח הלאומי זה באופן אוטומטי.

ת. קן:
היום שינינו את הגישה בלשכות
הגיוס והתהליך הוא הפוך. אנחנו
מתחקרים כל אחד על מצבו ורק אם הוברר שהוא לא רוצה תשלום משפחתי אנחנו
מפסיקים את הנושא של תשלום משפחתי.

מ. גז:
הוא מקבל חוברת בה נאמר מה הן
זכויותיו?

ת. קן:
כן.

היו"ר ש. ארבל:
אני מציעה שהעניין של יותר מבן
אחד בצבא יכלל באותם עקרונות
שהוועדה המיוחדת דנה בהם להגדלת התשלום.

ת. קן:
השאלה היא איך זה יפעל באופן
פרקטי.

היו"ר ש. ארבל:
במקום שכתוב סמכויות הוועדה
המיוחדת אפשר להוסיף: "לרבות
תשלום הקשור עם יותר מילד אחד במשפחה בצבא."

ת. קן:
הוועדה לא מוסמכת לתת מעבר לזכויות
שכתובות בחוקה.

מר גרינברג:
בסעיף 25ב' נאמר שהוועדה המיוחדת
מוסמכת לדון בבקשה לתשלום
שמועברת אליה והיא רשאית להחליט להורות על הגדלת התשלום הקבוע בחוקה
או על תשלום אף אם החוקה אינה מזכה בקבלתו ובלבד ששוכנעה שקיימות
סיבות כלכליות המצדיקות הוראה כאמור.

ת. קן:
אם יש מגמה לכלול משפחות שיש להן שני בנים בצבא, הייתי מציעה לקבוע קריטריונים יותר ברורים ולא להשאיר את זה להחלטת הוועדה.

היו"ר ש. ארבלי:
אנחנו מדברים על העקרון. אנחנו סבורים שמשפחה אשר יש לה יותר מילד אחד בצבא, מגיע לה תשלום יותר גבוה מאשר לאותה משפחה אשר זכאית לקבל תשלום בעד ילד אחד בצבא. מהו הסכום? תגישו הצעות ונתייחס אליהן.

מר גרינברג:
נדון בזה כאשר נגיע לסעיף 28א'.

ת. קן:
לכל חייל שההורים מקבלים עבורו תשלום משפחתי אנחנו נותנים מענק חודשי בנוסף למשכורת החודשית, ואז אם יש שני אחים, שניהם מקבלים את זה. מדוע אתם חושבים שההורים צריכים לקבל יותר כאשר הם מפוצים?

א. נויבך:
לדעתי הצבא לוקח בענין זה יותר מדי. הבטחת הכנסה לא צריכה להיות בידי הצבא.

היו"ר ש. ארבלי:
אנחנו לא מדברים על הבטחת הכנסה. אנחנו אומרים; אם בעת ובעונה אחת שני בנים משרתים בצבא, המשפחה צריכה לקבל תשלום יותר גבוה.

א. נויבך:
לדעתי לא, אין למשפחה הוצאות יותר גדולות.

י. ז' אמיר:
אני מדבר על משפחה עם עשרה ילדים ושני הבנים האחרונים הגיעו לגיל 18 והתגייסו. משפחה כזאת מקבלת פחות כסף מהביטוח הלאומי, קרוב ל-700 לירות נטו פחות. במקום לשפר את מצבן של משפחות כאלה אנחנו מקשים עליהן. לו קיצבת הילדים היתה עד גיל 21, אני מבין.

צ. שניידר:
בבקשה, תטפלו בזה.

י. ז' אמיר:
אנחנו נטפל בזה, אבל אני נותן דוגמא שילד כזה במשפחה עולה יותר כאשר הוא בצבא.

א. נויבך:
הקיצבה מיועדת בסופו של דבר לחמוך במשפחה בעת שהבן נמצא בבית. אם הבן נמצא בצבא, וכפי שאני מבין הבן נמצא מרבית הזמן בצבא, הנטל של המשפחה לא כל כך גבוה. אני לא מתעלם מבעיה של משפחה שלא יכולה לפרנס אח עצמה, אבל זה לא הנושא שצה"ל מטפל בו.

היו"ר ש. ארבלי:
אבל בגלל שירותו בצה"ל מפסיקים לשלם למשפחה כזאת את קיצבת הילדים.

אנחנו מציעים שהנושא הזה יהיה אחד הקריטריונים שהוועדה תצטרך לדון בו.

א. נויבך:
אני חושב שפה אנחנו חורגים מתחום התקציב.

היו"ר ש. ארבלי:
אנחנו לא באים להציע כמה מגיע. אנחנו מציעים שהנושא הזה יהיה אחד הנושאים שהוועדה תדון בהם. מה הויכוח פה!?

י. אליאסוף:

לפי החוקה היום, אין כל הוראה
מה קורה אם יש יותר מילד אחד
בצבא ואז פורמלית יכול להיות מצב ששני חיילים משרתים ביחד כאשר כל אחד
יכול להגיש בקשה לאותו גוף ואותו גוף יכול לאשר לשניהם או לאחד
ולא לשני.

צ. שניידר:

הוא יכול לאשר רק לאחד.

י. אליאסוף:

באופן פורמלי הוא יכול לאשר לשניהם.
מה שמוצע כאן הוא שאותה ועדה

מיוחדת תדון בנושא זה.

היו"ר ש. ארבלי:

אנחנו רוצים שיכתב במפורש,
שהוועדה תדון גם במקרה שיש יותר

מילד אחד בצבא.

ת. קן:

(קוראת סעיפים: 6, 7 ו-8 בעמ' 5).

כאן בכל השיטה החדשה אנחנו עוברים
לשיטה של אריתמטיקה למעט המצב של תומכים. תומכים השארנו באותה מסגרת
של חישוב יחסי.

סעיף 8 מגדיר מצב שיש גם הכנסה
וגם תומכים אבל לא מגיעים להכנסה די מחיה ואיך לחשב את הווריאציה הזאת.

מה נקרא רבע תומך?

היו"ר ש. ארבלי:

יש מצב של משפחה מרובת ילדים
שהאח נחשב רבע תומך. האבא
מרוויח סכום נמוך וההכנסה של האב עם רבע התומך לא מגיעה להכנסה די מחיה.

ת. קן:

כתוב פה: "בוגר הגר מחוץ לבית
הוריו", הכוונה נשוי שיש לו

היו"ר ש. ארבלי:

משפחה וילדים?

ת. קן:

לא, נשוי לא נחשב בכלל. בוגר
רווק שגר מחוץ לבית הוריו, הם
מעוטי ילדים, והוא אינו נטול השתכרות, מחייבים אותו ברבע תמיכה במשפחה.

מר גרינברג:

הדבר הזה נקבע לפי דרישתה המפורשת
של יו"ר הוועדה לפני שלוש שנים.

י. ז'א. אמיר:

בדמי מזונות המדינה קודם משלמת
אח"כ היא תובעת את הבעל.

אצלכם ישנו אותו עקרון?

היו"ר ש. ארבלי:

זה לא כך אצלם.

ת. קן:

בהגדרה תומכים יש הישג גדול
לעומת מה שהיה בחוקה הקודמת.
יש כאן ליברליזציה עצומה, לדוגמא לגבי מצב שמשרד הסעד בודק אותו.
משרד הסעד מחייב בפירוש את התומכים לתמוך.

י. ז'א. אמיר:

החוק יהיה יותר פימטיבי אם
תשלמו קודם ואח"כ תחייבו את הבן.

היו"ר ש. ארבלי:

באשר לתומכים, בחוקה הקודמת הוצאנו את הבנים הנשואים כתומכים והשארנו

רק את ענין הרווקים. יש הצדקה מסוימת בזה שמביאים בחשבון את הבן הרווק אם הוא בבית או מחוץ לבית כתומך. נשאלת השאלה עד איזה גיל? ניקח לדוגמא בת שהיא כבר מעל לגיל 30. אתה תדרוש שהיא תמשיך לסייע למשפחה! האם אנחנו יכולים להשאיר את הנושא הזה בלי הגבלה של גיל?

ת. קן:

לגבי בנות יצרנו מיגבלה. המיגבלה היא לא של הגיל אלא מבחן הכנסה.

היא צריכה להרוויח מעל לשכר מסויים. אם תסתכלו בהגדרה של רבע תומך תראו שהיא צריכה להרוויח מעל ל-120% מהשכר הבסיסי. אם היא גרה בבית הוריה ומרוויחה מעל ל-120% רק אז היא תילקח בחשבון. לעומת זאת אם היא בוגרת ולא גרה בבית הוריה, היא לא תילקח בחשבון.

היו"ר ש. ארבלי:

אני רוצה להזכיר לכם שלגבי משפחות חיילים שנספו במערכה לקחו פעם בחשבון את הילדים עד שהגיעו למסקנה שגומרים עם הנושא הזה.

ת. קן:

מדוע אנחנו חומכים במשפחה? כי ע"י זה שהבן הולך לצבא נגדע מקור

ההכנסה של המשפחה. כאשר הוא גומר את השירות הצבאי והוא עובד יש להתחשב בזה.

היו"ר ש. ארבלי:

אבל הוא צריך להקים משפחה משלו, הוא צריך דירה, מי יתן לו את זה?!

ת. קן:

אנחנו מחייבים אותו ברבע תמיכה.

היו"ר ש. ארבלי:

500 לירות הוא יצטרך לתת להורים. הבעיות הן כל כך מרובות. אנחנו

יודעים מה קורה בחיי יום-יום. מי יעזור לו כאשר הוא ירצה להקים משפחה ובית?

ת. קן:

כאשר הוא גר בבית הוא ניזון. הוא צריך לשלם בשביל זה.

היו"ר ש. ארבלי:

אבל הוא רוצה לחסוך לו כסף כדי לדאוג לעתידו. דרך פת הלחם הזאת

אתם עושים את כל החשבונות שלכם?

נ. שני:

את רוצה לעזור לו בשיכון? בשביל זה צריך לשנות את הקריטריונים

של משרד השיכון.

א. נויבך:

מה שנאמר ע"י הצבא הוא: בן החי בבית, את הכלכלה שלו הוא צריך

לשלם. את אומרת שהמדינה תשלם להוריו כדי שההורים יתמכו בו.

היו"ר ש. ארבלי:

אני לא מציעה שינוי, אני רק עניתי לנקודה שהעלתה תמר. אני חושבת

שלא יכולים להטיל על הבנים את המעמסה של תמיכה בהורים לאחר השחרור מהצבא. הם צריכים לדאוג לעצמם כי אין מי שידאג להם.

א. נויבר:

אני רוצה להציע הצעה שלא בדוקה.
נבדוק אפשרות להעביר את כל

הנושא הזה מהצבא לגורם אחר. אני חושב שבדיון הזה מטילים על הצבא חפכידים מעל ומעבר למה שהוא צריך לקבל על עצמו.

היו"ר ש. ארבלי:

בבקשה, תציע.

ת. קז:

היום הצבא תומך ב-6,500 משפחות,
כאשר משרד הסעד תומך, בכל המדינה,

ב-20 אלף משפחות. אם ניקח את הפרופורציה של צה"ל לגבי כלל המדינה אתם יכולים לראות שגררנו הרבה מאד אוכלוסיות חדשות. אני מאד חוששת שנגרור שוב אוכלוסיות חדשות.

היו"ר ש. ארבלי:

אני חושבת שעדיף במשפחות מרובות
ילדים שכל הילדים ישרתו בצבא

והצבא ימשיך לתמוך במשפחות הללו.

ת. קז:

הקשר לא כל כך ישיר. לא כל משפחה
שצה"ל תומך בה היא זו שמביאה

יותר חיילים לצבא. יש הרבה דברים ששייכים לענין. בלי ספק, אם אפשר להביא יותר אנשים מהאוכלוסיות האלה הרווח הוא של כל המדינה.

היו"ר ש. ארבלי:

אני לא מבינה על מה מדברים.
אתם נגררים לויכוח סרק.

מר גרינברג:

אנחנו בתחום של תמיכה להורים.
ההצעה שהוצעה ע"י הצבא היא באה

לעזור להורים לעומת ההצעה הקיימת והיא קובעת פרינציפ של השלמה במקום מסגרות נוקשות שקיימות בחוקה הקיימת. יש כאן רק הסנה ואנחנו מבקשים לאשר את השיטה שבאה לכלל ביטוי באותם ארבעה סעיפים. הבה נתנתק מהנושאים שאינם שייכים לענין.

י. אליאסוף:

העקרון הוא שהצבא מוריד מהתשלום
להורים כאשר הוא מתחשב בילדים

רווקים בבית אשר צריכים לתמוך במשפחה. אותו עקרון קיים, אלא רק משבצים אותו במובן הטכני של המלה.

היו"ר ש. ארבלי:

הצענו גם הצעות למחשבה לא לשינוי
ברגע זה.

מר גרינברג:

ההצעה היא לשקול אפשרות
לקראת העתיד לשחרר מחובת

תמיכה בנות מעל גיל מסויים, אפילו בנים.

י. אליאסוף:

סעיף 9 לחוקה מדבר על תשלום חלקי.
רוצים לתקן ולכתוב שם במקום:

"בין מעבודה ובין מעיסוק אחר", "בין מעבודה ובין ממקור אחר". זה לא רק הכנסה מעבודה או מעיסוק, אלא גם רווחים אחרים שאינם הכנסה מעבודה ועיסוק.

בסעיף (1) מוצע לשנות:

"הכנסתם אינה מגיעה כדי החלום המלא", כלומר 50% מהשכר הממוצע במשק.

בסעיף 10 לחוקה כתוב: "לענין"

סעיף 5 בענין חצי תומך. מה שמוצע כאן, במקום: "לענין סעיף 5" -
"לענין פרק זה".

י. אליאסוף: בסעיף 12 מוצע למחוק את המלה "משפחתי" כי יש לזה מובן.

סעיף 15 לחוקה העיקרית בטל. זה סעיף שהיה קיים לפני שתוקן חוק הביטוח הלאומי. היום קיצבת ילדים ניתנת לכל אם בנפרד, לכן אין צורך בסעיף הזה.

בסעיף 17 לחוקה העיקרית המלה "משפחתי" תימחק.

סעיף 19 מדבר על תשלום מזונות של חייל לאשתו. לסעיף זה מציע הצבא להוסיף סעיף קטן (ג): "היה לרשות יסוד להניח כי החיוב במזונות על-פי פסק-דין שניתן בהסכמה, על-פי הודאה או בהעדר הגנה נקבע למראית-עין - על מבקש התשלום לפיו הראיה כי החיוב הוא כן." חייל המתגרש או חייל לא מתגרש אלא חייב לשלם דמי מזונות הוא בא לרשות ומגיש פסק-דין המחייב אותו לשלם דמי מזונות. הרשות מעבירה את התשלום במישרין לאשה. מה שהיה עד עכשו הוא שאשה של חיל פונה לבית משפט ומבקשת פסק-דין למזונות. החייל אינו מתגונן והיא מקבלת את פסק-הדין. את זה הוא מגיש לשלטונות הצבא ואז שלטונות הצבא מפעילים את סעיף 19. מה שמוצע הוא שחייל צריך להוכיח שהוא באמת חייב לשלם דמי מזונות.

מר גרינברג: התוספת הזאת היתה על סמך נסיון

מאד לא משמח. אנחנו לא פוגעים

בעקרון של החוקה. יש לפני פסק-דין של בית-דין רבני שמחייב את החייל לשלם מזונות כל עוד הוא בצבא בסך של 800 לירות ולאחר שחרורו מהצבא 400 לירות. זה פסק-דין שניתן בהסכמה והחייל לא איכפת לו על חשבון המדינה לשלם 800 לירות לאשה. הדבר הזה מוזר.

הפרינציפ שקבענו בסעיף קטן (ג) הועתק מחוק הגימלאות שירות המדינה סעיף 38ב'. זה נלקח מתוך חוק שהוועדה הזאת קבעה אותו.

היו"ר ש. ארבלי: אני לא יודעת אם צריך להכניס את זה פה.

מר גרינברג: זה בא על מנת למנוע מצבים מוזרים.

היו"ר ש. ארבלי: איך בית-דין יכול לקבוע מה יהיה אחרי שלוש שנים כל עוד הוא לא

יודע מה היא הכנסתו לאחר מכן?

מר גרינברג: כי זאת היתה גם כן הסכמה של הצדדים. תמורת זה שהבעל הסכים להעלות את דמי המזונות בתקופת שירותו בצבא ל-800 לירות, היא הסכימה שלאחר שחרורו מהצבא דמי המזונות יהיו נמוכים.

י. אליאסוף: מאחר והשיטה על-פי החוקה, החייל מגיש בקשה והרשות צריכה לאשר, אז הרשות צריכה לומר לו: בבקשה הזאת שלך, אני רוצה שתוכיח לי.

י. ספרא: כאשר יש פסק-דין זה סגור.

היו"ר ש. ארבלי:

כמה מקרים כאלה היו?

מר גרינברג:

בא לפני מקרה כזה, הבעל אמר:
לאחר שאשתחרר אתן לך 400 לירות.

כל עוד אני בצבא, לא איכפת לי שחקבלי יותר. הסעיף הזה בא למנוע
ניצול לרעה.

י. אליאסוף:

מדוע אותה רשות לא יכולה לדון
בכל מקרה לגופו?

י. ספרא:

כתוב: "תבצע הרשות את התשלום".

י. אליאסוף:

הצבא לא חייב לבצע תשלום מזונות
של חיילים שלו. החייל צריך להגיש
בקשה והרשות צריכה לאשר. לא באופן אוטומטי הוא מקבל את זה. הוא מגיש
בקשה ואומר: אני מצרף פסק-דין, במקום שחשלמו לי תשלמו לגרושתי.
הרשות יכולה להחליט בענין זה. לא מתקיל על הדעת שתשלום לאשה זה תלוי
בהחלטת הרשות ותשלום לגרושה זה באופן אוטומטי.

י. ספרא:

סעיף 19 כפי שהוא מנוסח מחייב
את הרשות לבצע את פסק הדין. חיל

שבא ואומר: התגרשתי, הנה פסק הדין לגבי מזונות, תבצעו אותו, הרשות
חייבת לבצע את זה.

י. אליאסוף:

הכוונה של סעיף 19 שזה לא יהיה
באופן אוטומטי. כדאי לשנות את

הנסוח של סעיף 19.

איך בפועל נעשה הדבר הזה?

הרשות לא מחליטה, אין לה שיקול-דעת.

צ. שניידר:

חייבים להשאיר את סעיף ג' בגלל
המקרים שציינו.

י. ספרא:

תמוה בעיני שבית-דין יכול היום
לתת פסק-דין הקובע שבעד שש שנים
מכן היא תקבל סכום אחר.

היו"ר ש. ארבלי:

אם הצדדים מסכימים, זה אפשרי.

מר גרינברג:

אני לא מקבלת את התיקון של סעיף 19.

היו"ר ש. ארבלי:

אולי אפשר לנסח את סעיף 19 כך
שזה לא יהיה באופן אוטומטי אלא

נ. שני:

זה יהיה חלוי בשיקול דעת של הרשות.

היו"ר ש. ארבלי:

גם לביטוח הלאומי אין שיקול דעת,
הוא משלם על-פי קריטריונים שאנחנו

קבענו.

י. אליאסוף:

כי שם החוק קבע במפורש ופה נאמר
שהחייל צריך להגיש בקשה לרשות
בצירוף פסק-הדין. "בקשה" כך אני מבין, צריך להחליט עליה.

היו"ר ש. ארבלי:

היום לא נוכל לגמור את הדיון בחוקה. יש עוד כמה סעיפים ואני רואה שהם לא עניינים טכניים בלבד. נקבע ישיבה נוספת לענין זה.

אני רוצה להתייחס לאסון שקרה בראשון לציון. בעקבות החמוטטות של מבנה בטון תעשייתי, קפחו את חייהם שני פועלי בנין. אנחנו מביעים את חרדתנו עקב האסון הכבד שקרה ואנחנו רוצים להפנות את תשומת הלב של משרד העבודה, אני מציעה שנפנה גם במכתב, שיש להקפיד על ביצוע הכללים הכלולים בחוק לבטיחות וגיהות ולהגביר את הפיקוח על המעסיקים והמפעלים אשר חייבים לשמור על הכללים כדי למנוע אסונות בנפש וגם לא בנפש. הדברים שקורים בהחלט יש בהם כדי לזעזע ולעורר מחשבות, האם אלה, שמופקדים על ביצוע החוק ופיקוח עליהם, אכן ממלאים את כל אותן משימות המוטלות עליהם.

אנחנו נכין מכתב לשר העבודה שיתן את דעתו אם יש צורך לעשות בדיקה נוספת ומחודשת בכל הנושא של פיקוח על העבודה ומה שקשור לבטיחות וגיהות.

גימלאות שלא מן המניין - (כירורג סעיף שנשאד פתוח)

י. אליאסוף:

בענין של גש"מ היתה נקודה אחת פתוחה והיא האם אשה שהיא זכאית לקבל קיצבה תהיה זכאית לקבל קיצבה בשביל בעלה.

י. ערד:

בדקנו את זה באופן די יסודי גם מבחינת מחשבות משותפות שהיו לגבי חקיקה ולצערנו הגענו למסקנה שהחלטה כזאת לא מסתדרת עם שום כוון שהולכים לקראתו. כאן מדובר על עדיפות פורמלית של עקרת בית עולה חדשה. מדובר על מי שעלתה מעל גיל 60 ובעלה טרם הגיע לגיל 65. נשתדל בכל המחשבות שיהיו בעתיד בכוון של עקרת בית לחפש סעיף חדש.

היו"ר ש. ארבלי:

אם כך המצב הקיים הוא עדיף כי בסוכנות משלמים.

י. ערד:

אנחנו יוצרים קבוצה חדשה שיש לה עדיפות. לכן צריך למצוא פתרון במסגרת הפתרונות שיש למשרד הקליטה. אשה שהיא בת 57 ובעלה בן 61, גם כן אף אחד לא מכוסה. עדין תשאר אותה קבוצה באותו סדר גודל. אנחנו לא סוגרים בעיה, אנחנו סוגרים חלק מהבעיה, כי אם היא בת 57 והוא בן 61, כאשר היא תגיע לגיל 60 היא מבוטחת. בחקופה הזאת מגיל 58 עד גיל 60, היא לא מכוסה. בדקנו בכל הכוונים האפשריים ואנחנו לא יכולים לאשר החלטה כזאת.

היו"ר ש. ארבלי:

היתה עוד נקודה פתוחה. דברנו על מקרה של זוג עולים חדשים שהם שניהם בגיל 60 והאשה מתחילה לממש את זכותה, היום הסוכנות היהודית משלמת להם עד גיל 65. עכשו צאים ע"י ההסכם הזה לנתק את הקבוצה הזאת מהסוכנות היהודית ולהעביר אותה למסגרת הביטוח הלאומי ובענין זה עושים לה עוול. תשאירו קבוצה זאת שם, זה יותר טוב.

י. אליאסוף:

נניח שאחרי 1.4.77 כאשר ההסדר
 יכנס לתוקפו יבוא זוג עולים מחו"ל,
 היא בת 61 והוא בן 60, היא זכאית לקבל קיצבה?

ש. קפיטקובסקי:

היא לא זכאית. היא לא מבוטחת
 ולכן היא לא זכאית לקיצבה. היא
 צריכה לחכות עד שבעלה יגיע לגיל 65 וזאת הבעיה שיו"ר הוועדה עוררה.

אם בא זוג כזה ארצה,

היא בגיל 60 והוא עדין לא הגיע לגיל 65 אבן הוא מעל לגיל 60,
 נאמר לנו שיש תומכת בהם שלוש שנים ואפילו חמש שנים.

היו"ר ש. ארבלי:

אני רוצה שזה יהיה מובטח.
 אני רוצה לקבל הודעה מוסמכת

שזכותם של אלה לא תיפגע.

י. ערד:

ההסכם הזה לא גורע מהזכויות שהיו.
 משרד הקליטה צריך לקבל את זה על

עצמו לא בהסכם אחר.

ש. קפיטקובסקי:

הם נותנים במישרין.

י. ערד:

אנחנו נבדוק עם משרד הקליטה מה
 אפשר לעשות איתם.

היו"ר ש. ארבלי:

חביאו לנו מכתב שלגבי מקרים כאלה
 הם ימשיכו לשלם עד גיל 65 ואין
 ההסכם בין משרד האוצר לבין המוסד לביטוח לאומי בא לגרוע מזכויותיהם.
 חודה רבה, ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.50